

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.206/2015/9.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Léhmann György ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felpereseknek dr. Gyükér János ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Debreceni Törvényszéken 6.P.21.526/2012. számon indult és a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.278/2013/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasítja.

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság 15. sorszámu ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül a felpereseknek, mint együttes jogosultaknak 38.100 (harmincnyolcezer-egyszáz) Ft együttes másodfokú- és felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 70.000 (hetvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A peres felek 2007. november 19-én deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződésben rögzítették, hogy a kölcsönügylet célja a felpereseknek az R Zrt-vel fennállt kölcsönszerződésből származó fizetési kötelezettségének egyösszegben való törlesztése. Rögzítették azt is, hogy a kölcsön svájci frankban nyilvántartott,

melynek forint összege 4.070.000 Ft, a kölcsön futamideje pedig 20 év.

A szerződés II.3. pontja azt tartalmazta: „A hiteldíj (kamat és kezelési költség) változó mértékű, amelyet a Hitelezők a kölcsönszerződés fennállása alatt jogosultak egyoldalúan megváltoztatni. A Hitelezők a változást - annak hatályossá válását megelőző legalább 15 (tizenöt) nappal - az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségekben kifüggesztett, az Ingatlanfedezet mellett nyújtott jelzálog típusú hitelek kamatáról, díj- és költségtételeiről szóló Hirdetményben teszik közzé. A hiteldíj mértékének e pontban írott megváltoztatása esetén az Adós(ok) köteles(ek) a Hitelezőknek az ekként megváltoztatott mértékű hiteldíjat megfizetni. Azon feltételek, illetőleg körülmények részletes meghatározása, amelyek esetében a hiteldíj az Adós(ok)ra hátrányos módon megváltoztatható, a következő: A Hitelezők jogosultak a hitel ügyleti kamatát, egyéb költségét és az erre vonatkozó szerződési feltételt egyoldalúan módosítani, ha a bankközi hitelkamatok, vagy a fogyasztói árindex, vagy a jegybanki alapkamat, vagy az állampapírok hozama, vagy a Hitelezők forrás-, valamint hitelszámla-vezetési költsége növekszik, vagy a lakossági hitelek kockázati tényezői a Hitelezőkre nézve romlanak”.

A felperesek kereseti kérelmükben a Ptk. 209. és 209/A. §-ai alapján annak megállapítását kérték, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés II.3. pontja érvénytelen, továbbá kérték annak megállapítását, hogy az adott szerződéses rendelkezés a szerződés megkötésének időpontjától kezdődő hatállyal nem jelent kötelezettséget a felperesekre nézve. Kérték továbbá az alperesi felmondás érvénytelenségének a megállapítását.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította a perbeli szerződés II.3. pontjának érvénytelenségét. Rögzítette továbbá, hogy ez a szerződéses rendelkezés 2007. november 19-étől nem jelent kötelezettséget a felperesekre nézve; a felek közötti szerződés e kikötés mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Megítélése szerint a keresettel támadott szerződéses rendelkezés a Ptk. 205. §-a szerint általános szerződési feltételnek (ÁSzF) minősül, amely nem felel meg a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6.a-g) pontjaiban megfogalmazott feltételeknek. Ezért a Ptk. 209/A. § /2/ bekezdése alapján megállapította annak érvénytelenségét.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: a Ptk. 209. §-ának /1/ bekezdésének megfogalmazása alapján a 209/A. § /2/

bekezdése szerinti jogkövetkezmény alkalmazása érdekében a fogyasztói szerződésben szereplő szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha a kifogásolt feltétel egyedileg meg nem tárgyalta. A Ptk. 205/A. §-ának /2/ bekezdése szerinti - melyet a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 2. pontja értelmezett - szerződési feltétel egyedileg meg nem tárgyalta jellege mellett megdönthető, csak a sikeres ellenbizonyításig fennálló törvényi vélelem szól. A másodfokú bíróság szerint az alperesek ezt a vélelmet a keresettel támadott szerződési feltétel körében eredményesen megdöntötték a következő tényállási elemekre tekintettel: a felperesek több hiteltípus közül választhattak; a szerződéskötést megelőzően aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban a felperesek tudomásul vették, hogy a törlesztő részlet összege egyrészt az árfolyam-változás, másrészt a hiteldíj változás hatására jelentősen is emelkedhet; a hitelfelvétel célja is ezt támasztja alá, mivel egy már másik banknál meglévő személyi kölcsönüket kívánták az alperesek által nyújtott kölcsönrel kiváltani. A hitelkérelmük benyújtásakor már nyilván számos olyan információ birtokában voltak, amelyek alapján józanul mérlegelhetnék a perbeli szerződés által számukra nyújtott előnyöket.

A másodfokú bíróság bizonyítottanak találta az - alperesek egyoldalú szerződésmódosítási jogát az egyedi szerződésben kikötöttel egyezően rögzítő - üzletszabályzat egyedileg megtárgyalta voltát is. A felperesek az üzletszabályzatot a szerződés aláírását megelőzően kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették, magukra nézve kötelezőnek elfogadták. A másodfokú bíróság utalt arra is, hogy a Pp. 195. §-ának /1/ bekezdése alapján a közjegyzői okirat, mint közokirat teljes körben bizonyítja az okirattal tanúsított tények valóságát, az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét. A szerződéses okiratot készítő közjegyző szerződésben rögzített nyilatkozata szerint az okiratot a felek nyilatkozata alapján és az általuk rendelkezésére bocsátott írásbeli tervezetet felhasználva készítette el. Arról, hogy a szerződéses okirat tartalma mindenben megfelel a valóságos ügyleti akaratuknak, jognyilatkozatuknak, a felperesek azt követően nyilatkozták, hogy a közjegyző az okiratot előttük felolvasta, tartalmát megmagyarázta, azt elolvasásra rendelkezésükre bocsátotta. Mindezek alapján a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesek keresetével támadott, az alperesek egyoldalú szerződésmódosítási jogát kikötő feltételei egyedileg megtárgyalta feltételek.

A másodfokú bíróság ezen álláspontja ellenére rámutatott arra is, hogy a perbeli szerződés támadott feltételeinek tisztességtelensége kizárólag a szerződéskötéskor hatályos jogi szabályozás a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. §-ának d) pontja alapján volt megítélhető. Nem tartotta alkalmazhatónak a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6.) pontjában írtakat, mivel a tisztességes kikötésnek a PK véleményben megfogalmazott tartalmi követelményei meghaladják a

perbeli jogvita elbírálása során alkalmazandó jogszabályokban rögzített követelményeket.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a perbeli fogyasztói szerződés keresettel támadott feltétele egyedileg megtárgyalt, és ezen túl a szerződéskötéskor hatályos jogi szabályozás, a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja alapján tisztességtelensége sem állapítható meg. Ezért nem volt helye a perben az érvénytelenség Ptk. 239. §-ának /2/ és 239/A. §-ának /2/ bekezdése szerinti jogkövetkezményei alkalmazásának.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a felperesek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmüknek helytadó határozat meghozatalát kérték. Állították, a jogerős ítélet sérti a Ptk. 205/A. § (1) és (2) bekezdésében, a Pp. 206. §-ában írtakat. Arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság a Ptk. 205. §-ába ütköző módon - a 2/2012. PK vélemény iránymutatásait is tévesen értelmezve - állapította meg azt, hogy a keresettel támadott szerződéses rendelkezések egyedileg megtárgyaltak. Hivatkoztak arra is, hogy a jogerős ítélet a Ptk. 209. § /1/ bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő, mivel az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződéses rendelkezések nem tesznek eleget a 2/2012. PK. vélemény 6.) pontjában írt feltételeknek.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Álláspontjuk szerint a felperesek felülvizsgálati kérelmükben - annak tartalma szerint - a Pp. 206. §-a szerinti bírói mérlegelést támadták, ez okból - figyelemmel a Kúria vonatkozó joggyakorlatára - a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

Az alperesek hivatkoztak arra is, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül állapította meg a szerződéses rendelkezés egyedileg megtárgyalt voltát, valamint azt is, hogy az a felperesek által megjelölt okokból nem minősül tisztességtelen feltételnek.

A Kúria Gfv.VII.30.215/2014/6. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a 2014. évi XXXVIII. törvény 16. §-ára tekintettel felfüggesztette.

A felperesek 3. sorszámú előkészítő iratukban a 2014. évi XXXVIII. és XL. és LXXVII. törvények valamint a 93/13/EGK irányelv között ellentmondások feloldása, a felperesek mint fogyasztók jogainak értelmezése érdekében előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozták.

Az alperesek 5. sorszámú beadványukban az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelem elutasítását kérték. A 7. sorszámú beadványukban amellet érveltek, hogy a 2014. évi XXXVIII.

és XL. törvények alapján a per megszüntetésének lenne helye.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt az abban hivatkozott indokok alapján jogszabálysértőnek találta.

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálata körében először azt vizsgálta: a jogvita eldöntéséhez szükséges-e a felperesek által megjelölt körben, vagy más jogkérdések vonatkozásában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. A Kúria ennek eldöntése során abból indult ki, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, illetve annak vizsgálata, hogy az a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e. A fentiek megítélését a jogerős ítélet meghozatalát követően kihirdetett törvények - kivételes esetektől eltekintve - nem befolyásolhatják, mivel olyan jogszabályi rendelkezésbe nem ütközhet egy jogerős ítélet, amely annak meghozatalakor még nem volt hatályos. A perbeli eljárásra a 2014. évi XXXVIII. évi törvény 16. §-a ugyan kihatott, de nem az ügy érdemére. Az Európai Unió Bírósága vonatkozó joggyakorlata értelmében (C-428/93. sz. Monin Automobiles ügy, 15. pont; C-434/90. sz. Lourenco Dias ügy, 19. pont) olyan kérdés előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát nem képezheti, amely az ügy érdemi elbírálását nem befolyásolja, ezért a Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét elutasította.

A felülvizsgálati kérelem érdemében a Kúria abból indult ki, hogy jelen perben az elsőfokú bíróság azt állapította meg: a perbeli szerződés II.3. általános szerződési feltétel - ami a hiteldíj egyoldalú módosításának feltételeit szabályozza - érvénytelen, nem jelent a szerződés aláírásától kezdve kötelezettséget a fogyasztó számára. Megállapította továbbá, hogy a felek közötti szerződés e kikötés mellőzésével változatlan feltételekkel köti a feleket. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította. Ezen ítélettel szemben kizárólag az alperesek nyújtottak be fellebbezést a kereset teljes elutasítását kérve, tehát az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezése - fellebbezés hiányában - jogerőre emelkedett. Ilyen perbeli előzmények után a Kúria a másodfokú ítéletet csak a hivatkozott ÁSZF rendelkezés tisztességtelenségének körében vizsgálhatta és a másodfokú bíróságnak az e körben megfogalmazott jogértelmezését - az alábbi indokok alapján - jogszabálysértőnek találta.

A Kúria nem ért egyet a másodfokú bírósággal abban, hogy a konkrét esetben a peres felek a perbeli ÁSZF rendelkezést megtárgyalták volna, ilyet a perben az alperesek nem tudtak bizonyítani. A megtárgyalás minőségileg más és több, mint a feltétel megismerésének lehetősége és a feltétel elfogadása, illetve annak kinyilvánítása, hogy a szerződés a felek akaratának megfelel. A

szerződési akarat és annak kinyilatkoztatása a Ptk. 205. § (1) bekezdése alapján a szerződés létrejöttének feltétele. A Ptk. 205/B. § (1) bekezdése az ÁSZF-ek tekintetében rögzíti, hogy azok a feltételek megismerésével, elfogadásával válnak a szerződés részévé. Önmagában az, hogy a felperesek több hitelkonstrukció közül választhattak, biztosítást nem igényeltek, akciós kamatajánlatot fogadtak el, kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, már korábban is rendelkeztek devizaalapú kölcsönszerződéssel, a kölcsönszerződést közjegyzői okiratba foglalták nem bizonyítja, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó ÁSZF rendelkezést a szerződő felek egyedileg megtárgyalták volna. Egyedileg megtárgyaltnak akkor minősül egy ÁSZF rendelkezés, ha minden kétséget kizáróan bizonyított, miszerint a fogyasztónak ténylegesen fennállt a szerződési feltétel tartalmi befolyásolásának lehetősége (2/2011. PK vélemény 2. pont). Így a Pp. 206. §-át megsértve jutott a másodfokú bíróság az általa elfoglalt jogi következtetésre.

A Kúria megítélése szerint tehát a perbeli ÁSZF rendelkezés nem került egyedileg megtárgyalásra, ezért érdemben vizsgálta, hogy az tisztességtelen-e. E körben az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával értett maradéktalanul egyet: a perbeli ÁSZF rendelkezés tisztességtelen, mert nem átlátható, nem egyértelmű feltételekhez köti a hiteldíj emelést. Az elsőfokú bíróságnak ez a döntése a határozatának meghozatalakor irányadó bírói gyakorlatnak megfelelő, jogszerű döntés volt, figyelemmel a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában kifejtettekre.

A Kúria nem osztotta az alperesek azon jogi álláspontját, hogy az adott tényállás mellett a per megszüntetésének van helye. E körben a Kúria hangsúlyozza, hogy a jogerős ítélet meghozataláig a per megszüntetésének semmilyen jogszabályi feltétele nem állt fenn. Az alperesek érvelésével szemben a Pp. 275. § (2) bekezdése nem értelmezhető - figyelemmel a korábban kifejtettekre is - akként, hogy a per megszüntetéséről kell döntenie a felülvizsgálati eljárásban akkor is, ha a jogerős ítélet meghozatalát követően bekövetkezett valamely új körülmény, esetleg arra egyébként lehetőséget adna. A per megszüntetéséről a felülvizsgálati eljárás során akkor kellett volna döntenie akár hivatalból is, ha annak feltételei a jogerős ítélet meghozatalakor már fennálltak volna.

A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság 15. sorszámú ítéletét azon rendelkezései tekintetében, amelyek első fokon nem emelkedtek jogerőre, helybenhagyta.

A Kúria a pervesztes alpereseket a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesek másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Ennek mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi

költségekről szóló 32/2003.(VIII. 22.) IM rendelete 3. § (3) és (5) bekezdéseiben írtak figyelembevételével állapította meg ÁFA-val növelten. A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 15. §-a alapján az alperesek kötelesek az államnak megtéríteni.

Budapest, 2015. október 6.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró